

VERTROUWELIJK

VEILIGHEIDSDIENST NED. ANTILLEN

BIJLAGE VAN:
95.5506

MAANDOVERZICHT

No. 8 - augustus 1969

No. 20

MAANDOVERZICHT NO. 8 - AUGUSTUS 1969

ALGEMEEN

- De Castroistische en Moskovitische subversie in
Latijns Amerika blz. 2

VENEZUELA

- Bevredigend resultaat pacificatiepolitiek " 7

DOMINIKAANSE REPUBLIEK

- De strijd om het presidentschap " 9

CUBA

- Het Sovjet-vlootbezoek " 14

ARGENTINIE

- Regering en vakbonden " 15

EL SALVADOR

- De "voetbaloorlog" tegen Honduras " 17

GUYANA

- Het grensgeschil met Suriname " 19

NEDERLANDSE ANTILLEN

- Nogmaals: verkiezingsklimaat " 22
- De zaak GODETT - ONG A KWIE " 26
- Het conflict bij de mijnmaatschappij " 29

- 2 -

ALGEMEEN

de Castroïstische en Moskovitische subversie in Latijns Amerika

Sinds in maart van dit jaar de polsslag werd gemeten van de door Havana en Moskou geïnspireerde subversie in dit deel van de wereld (zie M.O. no. 3), deden zich in het "ziektebeeld" mutaties voor, die het wenselijk maken de Latijns-Amerikaanse patient opnieuw in observatie te nemen.

Meenden wij destijds een zekere dooi te bespeuren in de buitenlandse politiek van Cuba ten opzichte van de andere landen van Latijns Amerika (Haiti niet meegerekend), zich o.m. openbarend in een gewijzigd oordeel over "hijacking" en in een wat minder agressieve propaganda, nadien werd deze indruk nog versterkt door de verdere matiging in de spaanstalige, op verschillende Latijns Amerikaanse landen gerichte uitzendingen van Radio Havana.

Het meest voor de hand liggende motief voor deze ombuiging van het beleid is van taktische aard: CASTRO acht het niet verstandig - waar zich in Latijns Amerika de laatste jaren zoveel nationalistisch sentiment en tegen Washington gericht ressentiment openbaart - dergelijke "natuurlijke" bondgenoten van zich te vervreemden door hen al te uitdrukkelijk als gringo-helpers aan de kaak te stellen.

Verder beluisterd CASTRO natuurlijk met welgevallen de stemmen van die politici - onverschillig of zij zich in Venezuela, Peru, zij Chili, Mexico of op Trinidad bevinden - die zich/het veelal nog onder voorbehoud, uitspreken voor diplomatieke erkenning van Cuba en beëindiging van de economische blokkade.

- 3 -

Dit niet alleen (hoewel dat ook), omdat de Cubaanse leider zich zorgen maakt over zijn insulair en politiek isolement ten opzichte van deze hemisfeer, waar Moskou's invloed bovendien groeiende is, maar vooral, omdat hij die geluiden verstaat als signalen, die een breuk in het OAS-bondgenootschap aankondigen en het einde inluiden van de Latijns Amerikaanse eenheidspolitiek tegenover Cuba.

Een weerspiegeling van deze gedachtegang vormde ongetwijfeld ook de triomfantelijke reactie van Havanna op de toewijzing - door de Economische en Sociale Raad van de UNO (ECOSOC) - aan Cuba en Mexico van 2 vrijgekomen zetels in de beheersraad van het ontwikkelingsprogramma van de V.N. Cuba versloeg bij de hiervoor vereiste verkiezing de andere gegadigde, Argentinië, met 1 stem (15-14).

Dit betekent, dat Cuba vanaf 1 januari a.s. voor een periode van 3 jaar in de genoemde raad vertegenwoordigd zal zijn. Het Cubaanse partijblad "Granma" reageerde op 19 juni met de verzekering, dat dit het bankroet betekende van de politiek van beleg en isolement, die CASTRO's tegenstanders nu al een decennium lang toepasten. Volgens "Granma" had deze overwinning "de imperialisten en de Latijns Amerikaanse groep, die de toelating van Cuba tot de werkorganen van de UNO steeds poogden te torpederen", in een beschamend en lachwekkend daglicht gesteld.

In de schampere opmerkingen en het leedvermaak van Havanna kan men òók de waarschuwing beluisteren, dat Cuba -om politieke erkenning van Latijns Amerika te krijgen (inclusief toelating tot de OAS en opheffing van de blokkade) - geen genadebrood wil eten. Ook zonder te voldoen aan de stereotiepe "conditio sine qua non" van de Latijns Amerikaanse landen,

- 4 -

dat CASTRO c.s. zich dienen te onthouden van steun aan de guerillabeweging, meent de Cubaanse regering de doorbreking van het isolement blijkbaar wel te kunnen realiseren. Of dit optimisme gerechtvaardigd is, zal de tijd moeten leren.

Overigens bevestigde het CASTRO-regiem ook bij monde van Carlos Rafael RODRIGUEZ - tijdens de internationale communistische partijconferentie in Moskou - op 10 juni nog eens, dat het de guerilla blijft zien als de beste methode om de revolutie in Latijns Amerika te doen triomferen.

Als men zich nu afvraagt, of er dus tóch niets is veranderd in de Cubaanse politiek ten aanzien van Latijns Amerika en of alle gesignaleerde tekenen van matiging dan geen gezichtsbedrog of hoogstens wat uitingen van Cubaans opportunisme zijn, dan moet men om te beginnen niet over het hoofd zien, dat RODRIGUEZ de guerilla niet als enige methode voor revolutionarisering van het overgrote deel van dit gebied heeft afgeschilderd; een generalisering, die in de jaren '66/'67 overigens wel opgeld deed.

Was dit geluid al meer acceptabel voor het ~~orthodoxe~~ communisme (als men de Moskovitische versie ervan tenminste zo mag noemen), duidelijker nog was Fidel CASTRO zelf wat dit betreft, toen hij op 14 juli - in een rede, die vooral aan de ontwikkelingen in Peru was gewijd - het "dogma" verkondigde, dat het billijk is, "dat elk land zijn eigen revolutie ontwikkelt, in zijn eigen stijl, in overeenstemming ook met de omstandigheden van het land in kwestie".

- 5 -

Dat Peru's president Juan VELASCO in een rede ter gelegenheid van "onafhankelijkheidsdag" op 28 juli weliswaar radicale sociaal-economische veranderingen aankondigde, maar daaraan toevoegde, dat wat in Peru gebeurde géén Marxistische revolutie was ("wij gaan geen maatschappij van communistisch type creëren"), moet CASTRO toch wel pijnlijk hebben getroffen! Indien CASTRO zich echter de uitspraak van de Venezolaanse communistenleider Jesus FARIA herinnert ("als Fidel in het Sierra Maestra al met de Rode Vlag had gezwaaid, had hij Havanna nooit bereikt") heeft hij niettemin misschien toch nog hoop, dat VELASCO t.z.t. ook "bijdraait".

Al met al lijkt het duidelijk, dat CASTRO's minder dogmatische opstelling hem tweërlei voordeel biedt: zij geeft hem meer speelruimte in zijn buitenlandse politiek ten opzichte van verschillende Latijns Amerikaanse landen en zij haalt hem wat uit het isolement ten opzichte van Moskou en haar satellieten.

Men moet intussen maar aannemen, dat de door RODRIGUEZ en CASTRO uitgedragen denkbeelden onder de Cubaanse "hardliners", de "CHE"-bewonderaars, geen al te grote wrevel wekt, m.a.w. dat zij in deze ideologische kwestie op een aanzienlijke meerderheid in het Centraal Comité van de PCC kunnen rekenen. Voor- en tegenstanders van de nieuwe lijn zullen in elk geval wel beseffen, dat toenadering tot Moskou op dit gebied het risico, in Latijns Amerika aan invloed in te boeten ten gunste van de door het russofiele communisme beheerste verzetsbeweging, aanmerkelijk vergroot.

- 6 -

Moskou zelf heeft weliswaar steeds bezwaar gemaakt tegen CASTRO's "alleen-zaligmakende" versie van de weg naar het socialisme, maar nooit ontkend dat de gewapende strijd - afhankelijk van plaats, tijd en omstandigheden - één van de wegen naar dit doel kan zijn.

Dat men nog altijd met deze minder vreedzame trek in Moskou's fysiognomie moet rekenen, bewezen niet alleen de eerder gesignaleerde Sovjet-plannen in het vlak van de politieke beïnvloeding c.q. ideologische subversie (zie M.O. no. 3), maar ook de recentelijk door de Venezolaanse en Colombiaanse autoriteiten onthulde, intussen blijkbaar al geslaagde pogingen van de roden om de Venezolaanse guerilla-restanten onder één dak te brengen met die in Colombia (volgens sommige berichten ook met die in Bolivia), waarbij met succes getracht zou zijn de op Havanna, Peking en Moskou georiënteerde stromingen in de bedding van Kreml's hoofdstroom te doen samenvloeien. Voornaamste bestanddelen van dit monsterverbond zouden de Castroïstische E.L.N. (Ejército de Liberación Nacional) en de Moskoufiele F.A.R.C. (Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia) zijn, terwijl als chef van het geheel de bekende FARC-leider Manuel MARULANDA (beter bekend onder het "pseudoniem" TIRO FIJO) zou fungeren. De naam van de ELN-aanvoerder Fabio VASQUEZ wordt als mogelijk plaatsvervangend commandant genoemd. Moskou zou de financiering van de hele onderneming op zich hebben genomen.

Men kan zich in het licht van CASTRO's nieuwe visie op de guerilla nu overigens ook afvragen, of deze fusie niet mede daardoor mogelijk is geworden.

- 7 -

Voor Moskou opent de nieuwe situatie in elk geval het perspectief van een controleerbaar en taktisch manipuleerbaar guerrillabestand, dat de Sovjet-Unie niet onverwacht voor conflicten met internationale draagwijdte zal plaatsen, maar wel een nuttige functie kan vervullen als ondersteuningsinstrument voor haar buitenlandse politiek.

VENEZUELA

Bevredigend resultaat pacificatiepolitiek

Het opzienbarende succes, dat president CALDERA begin juli met zijn toen wat in het slop geraakte pacificatiepolitiek boekte door de overgave van Pedro MEDINA SILVA, vond eind juli een plezierig vervolg, toen de 33-jarige kapitein Omar ECHEVERRIA SIERRA - een voormalig legerofficier, die zich in 1962 bij de guerrillabeweging aansloot, vervolgens gearresteerd werd, maar in 1963 uit de gevangenis ontsnapte - zich bij de SIFA, de militaire inlichtingendienst, meldde.

Overigens was zijn overgave wel wat minder spectaculair dan die van MEDINA. Hij was namelijk al enige tijd niet meer in "actieve" het guerrilladienst, daar hij/in het Westen opererende "General José Antonio PAEZ"-front wegens ziekte vaarwel moest zeggen: via Bogotá, Mexico City, Havana en Parijs reisde hij naar Joegoslavië, waar hij medische en chirurgische hulp ontving. Via Bogotá keerde hij nu ook weer in Venezuela terug. Medio augustus werd hij begenadigd.

Hoewel de vice-minister van binnenlandse zaken dr. Alberto PALAZZI wat te optimistisch was, toen hij op 24 augustus verklaarde dat de toestand in het hele land "normaal" was, had hij wel reden genoeg om te kunnen stellen, dat zijn regering met haar pacificatie-

- 8 -

politiek bevredigende resultaten boekte.

Succesvol was de afgelopen maand ook de militaire bestrijding van de guerillabeweging. Hoewel "Comandante MAGOYA" volgens sommige berichten niet zo dood is als wij de vorige maand meenden, staat de arrestatie van een andere belangrijke leider van het "Antonio José de SUCRE"-front, Moises MOLEIRO, wel vast : begin augustus werd hij in het Oosten van het land door de SIFA ingerekend. Door deze en andere tegenslagen van de laatste tijd zou de malaisestemming onder de guerillastrijders van dit "front" nog zijn toegenomen.

Met een zekere spanning wordt dan ook uitgezien naar de afloop van de onderhandelingen tussen de pacificatiecommissie onder leiding van kardinaal QUINTERO en de Castroistische FALN-leider Douglas BRAVO. Begin augustus ontving deze commissie de zoveelste brief van deze top-figuur onder de guerillaleiders, welke de kardinaal deed omerken, dat de weg naar definitief vredesoverleg nu open lag. BRAVO zou in dit epistel o.a. hebben opgemerkt, dat hij het pacificatieaanbod al met andere aanvoeders in het Westen van het land had besproken en dat zij zich in principe bereid hadden verklaard met de commissie in overleg te treden.

Mochten deze onderhandelingen leiden tot een definitieve oplossing van het guerillavraagstuk in Venezuela, dan heeft CALDERA niet alleen een belangrijk succes geboekt, maar daardoor tevens zijn politieke prestige aanzienlijk versterkt. CASTRO daarentegen zou alle reden hebben in zak en as te zitten. De "overgave" van de FALN zou in dit geval immers niet het gevolg zijn van een matiging in zijn guerilla-politiek, overeenkomstig de vorengenoemde formule, maar van de militaire afrekening van

- 9 -

het Venezolaanse leger met de guerilleros; die laatste dan bekroond met een effectief onderhandelingsoffensief van de civiele autoriteiten.

Gezien de berichten over samensmelting van Venezolaanse en Colombiaanse guerillagroeperingen rijst nu wel de vraag, of het geen tijd wordt, dat ook de regering in Bogotá zich aan het Venezolaanse voorbeeld spiegelt en in het militaire zowel als in het sociale en politieke vlak naar een afdoende regeling voor het guerillavraagstuk zoekt. Misschien was dit trouwens ook wel een van de punten, die de Venezolaanse president met zijn Colombiaanse ambtgenoot besprak tijdens het officiële staatsbezoek, waarvan hij op 11 augustus j.l. op eigen bodem terugkeerde.

DOMINIKAANSE REPUBLIEK

De strijd om het presidentschap

Kon in mei - wat de strijd om het presidentschap betreft - enige terreinwinst van BALAGUER op zijn rivaal GARCIA GODOY worden gesignaleerd, een lastiger tegenstander vond hij inmiddels in zijn bloedeigen "deputy" LORA.

Vooraf het feit, dat BALAGUER zich begin juli formeel candideerde en bovendien nog het leiderschap van zijn partij (tot aan de verkiezingen) opeiste, deed hem in woede ontsteken. LORA, die het vice-presidentschap wegens onmin met de president al enkele maanden "de facto" niet meer bekleedde, reageerde op BALAGUER's snode opmerkingen met een verzoek aan de leiding van de Partido Reformista "deze zevenkop-pige Hydra van de herverkiezing te bestrijden en voorgoed te verslaan"

- 10 -

Op 21 augustus presteerde hij het zelfs om met minstens zoveel vrijmoedigheid als BALAGUER van de P.R. te verlangen, dat zij haar enorme potentieel zou inzetten om hem, LORA, tijdens de komende nationale conventie van de partij tot haar kandidaat voor 's lands hoogste post te benoemen. Met name het feit, dat hij, het werkpaard van de partij, ook hier aan de teugels van BALAGUER zou moeten lopen, bleek hij niet te kunnen verkroppen.

Zijn zelfingenomenheid ten spijt, kan LORA in eigen kring toch waarschijnlijk alleen maar steunen op de groep P.R.-dissidenten onder aanvoering van dr. Porfino DANTES CASTILLO, die zich verzameld hebben onder het banier van "El Frente Nacional Reformista no reeleccionista" (oftewel "FRENOREAL"). Dat neemt niet weg, dat hij de basis van zijn aanhang nu tot buiten zijn eigen milieu zoekt uit te breiden. Zo verklaarde hij zich begin augustus bereid eventueel óók een presidentiele candidatuur te aanvaarden van de "Antiherverkiezings Beweging van Democratische Integratie (in de wandeling: MIDA). Deze beweging toonde zich op haar beurt bereid LORA's candidatuur con amore te ondersteunen.

FRENOREAL en MIDA werken -als de meeste opposanten van BALAGUER - met het goedkope, maar in de Dominikaanse Republiek blijkbaar effectieve argument, dat de huidige president -zelf eens medewerker van de gevreesde TRUJILLO- de dictatuur in het land zou willen herstellen.

In het besef, dat BALAGUER zijn kracht vooral aan het platteland ontleent, willen zijn tegenstanders juist de boeren doen geloven

- 11 -

- de linkse Movimiento Popular Dominicano (MPD) is hiervan een exponent- dat zij geen slechtere keus kunnen doen dan BALAGUER. Zij plegen hem af te schilderen als een asociale figuur, die zich na zijn herverkiezing niets zal aantrekken van alle tijdens zijn campagne ten plattelande afgelegde plechtige beloften.

LORA, die natuurlijk wel weet, dat hij in de buitendistricten niet met BALAGUER kan wedijveren, speelt een gevaarlijk spel in zoverre hij zich nogal eens pleegt te bedienen van ~~het~~ zelfde dreigende, revolutionaire vocabulaire als BALAGUER's meest linkse tegenstanders: diens herverkiezing zou een nóg bloediger revolutie tot gevolg hebben dan 1965 te zien gaf.

Tegenover alle minder sympathieke trekjes in LORA's electorale methodiek moet eerlijkheidshalve worden erkend, dat hij (evenals zijn rivalen GARCIA GODOY en Elias WESSIN Y WESSIN) aan de vooravond van de chauffeursstaking van 27 augustus zijn verantwoordelijkheidsgevoel terugkreeg en de geruchten, als zou deze staking de inleiding vormen tot een tegen BALAGUER gerichte staatsgreep, de kop hielp indrukken.

Overigens zal hij hierbij tevens wel hebben overwogen, dat BALAGUER deze "rumor in casa" zou kunnen aangrijpen ter versterking van zijn eigen positie. Vleiend van toon was hij trouwens ook nù niet, waar hij opmerkte, dat elk poging om de bestaande orde omver te werpen en BALAGUER af te zetten een toestand zou scheppen, "slechter dan die welke we nu al ondergaan".

- 12 -

Ook de voorzitter van de Partido Revolucionario Social Cristiano (PRSC), van wie verwacht mocht worden, dat hij de staking steunde, keerde zich bij voorbaat tegen elke actie, die de "constitutionele regering" met geweld ten val zou willen brengen.

De minister van defensie, generaal PEREZ y PEREZ, bleek van zijn kant zelfs de optimistische mening toegedaan, dat de praktijk van de staatsgreep in de Dominikaanse Republiek voor goed had afgedaan. Misschien was dit echter ook wel een waarschuwing aan het adres van bepaalde militaire leiders, die een "golpe de estado" nog niet zo'n gekke oplossing voor de dominikaanse moeilijkheden vonden.

Niettemin nam de regering het zekere voor het onzekere: de staking - uitgeroepen door de chauffeursbond (UNACHOSIN) en gesteund door de Confederación Autónoma de Sindicatos Cristianos (CASC) en door de op de PRD georiënteerde Federación de Trabajadores Revolucionarios del Distrito Nacional (FETRUDISMA) - werd onwettig verklaard, de patrouillegang van politie en militairen werd opgevoerd, terwijl ook afkondiging van de noodtoestand in het vooruitzicht werd gesteld.

Daarenboven werden op 26 augustus, "uit voorzorg", verschillende linkse vakbondsleiders en figuren, die zich tijdens de revolutie van 1965 hadden onderscheiden" in hechtenis genomen

President BALAGUER, tenslotte, riep zijn landgenoten aan de vooravond nog op tot zelfbeheersing en matiging. Hij mocht tevreden zijn: het was stellig mede aan alle genomen voorzorgsmaatregelen te danken, dat de staking en ^{de}haar begeleidende demonstraties toch nog met een sissers aflieden: de onregeligheden konden onder controle worden gehouden

- 13 -

en het aantal slachtoffers - helaas vielen er 2 doden te betreuren - bleef beperkt.

Hoewel BALAGUER vóór de verkiezingen nog verschillende van dergelijke politiek-gemotiveerde vuurproeven zal moeten doorstaan (de looneisen waren in principe reeds lang vóór de staking ingewilligd), ziet het er naar uit dat hij het hoofd tot het bittere (?) einde koel zal weten te houden. Hij streeft er immers naar de verkiezingen in te gaan als een "nationale" figuur. Evenmin zal hij zich van zijn stuk laten brengen door het feit, dat zich nog weer een nieuwe presidentscandidaat heeft aangemeld in de persoon van professor Buenaventura SANCHEZ FELIX - gewezen ambassadeur van de D.R. in Caracas- die voortkomt uit de rijen van gematigde PRD-ers, d.w.z. van hen, die Juan BOSCH' these van "dictatuur met steun van het volk" verwerpen. SANCHEZ heeft zich aan het hoofd gesteld van het door de politicus Freddy FERNANDEZ en de vakbondsleiders Enrique HUNGRIA en Luis CONDE GUZMAN opgebouwde "Frente Democratico Dominicano".

Behalve op steun uit PRD-kringen rekent SANCHEZ erop ook met enig succes onder de duiven van zijn mededinger GARCIA GODOY te kunnen schieten. Eind juni reisde hij van Caracas, via Curacao, naar Santo Domingo om zich daar in het verkiezingsgewoel te gaan storten. Zijn perschef is de journalist Antonio LLANO MONTES, redacteur van de in Caracas uitgegeven "Publicaciones Capriles" en overigens niet bepaald bekend vanwege de objectiviteit in zijn berichtgeving.

- 14 -

Denkend aan het gezegde, dat vele varkens de spoeling dun maken, zal de komst van deze nieuwe rivaal door BALAGUER alleen maar kunnen worden toegejuicht.

CUBA

Het Sovjet-vlootbezoek

Begin augustus eindigde het op 20 juli aangevangen bezoek van een Sovjet-flottielje onder leiding van schout-bij-nacht Stephan SOKOLON aan Cuba. Al oefenende trok het smaldeel langs Jamaica de Caraibische zee in. Op 7 augustus bracht een van de Russische schepen, een kruiser, nog een onverwacht bezoek aan Martinique.

Al kondigde het persbureau Tass de visite op 7 juli droog aan met de toelichting, dat deze "de vriendschapsbanden tussen de volkeren van Cuba en de Sovjet-Unie verder zou helpen versterken", in diplomatieke kringen in en buiten de Russische hoofdstad heerste de overtuiging, dat het bezoek iets te maken moest hebben met de door president NIXON aanvaarde Roemeense uitnodiging om op 2 en 3 augustus de gast te zijn van zijn collega CEAUSESCU en dat het -onverwachts als het kwam- niet mocht worden uitgelegd als een nieuw teken van de onmiskenbaar verbeterde houding tussen Havanna en Moskou.

Vele Westerse diplomaten waren voorts de overtuiging toegedaan, dat deze eerste penetratie van de Sovjet-Unie in het Caraibische gebied - voor de Amerikanen zeker geen prettige gewaarwording - de nauwelijks bedekte waarschuwing inhield, dat de Sovjet-Unie elke Amerikaanse poging om in haar invloedssfeer door te dringen met gelijke munt zou betalen.

- 15 -

Weliswaar bestempelde CASTRO medio juli tegenover een verslaggever van het Franse persbureau AFP de suggestie dat het één met het ander te maken zou hebben als "onzinnig", doch de flauwe reactie van de Cubaanse leider op de eerste berichten over het te verwachten vlootbezoek en het doodzwijgen ervan in zijn rede van 14 juli doen toch vermoeden, dat het initiatief tot de Russische vlootshow door Moskou en niet door Havanna werd genomen. De "uitnodiging van de Cubaanse regering", waarvan zowel Tass als Prensa Latina melding maakte, was dan in elk geval wel een geïnspireerde !

In het spoor van de Oost-Europese kritiek (o.a. wraakten de Bulgaarse en de Sovjet-pers NIXON's bezoek als een politieke manoeuvre) schilderde Fidel CASTRO de reis van de Amerikaanse president ^{af} als een poging om een bres te slaan in het socialistische front. Een uitnodiging als die van CEAUSESCU zou NIXON dan ook nimmer van hem, CASTRO, hoeven te verwachten.

Met Roemenië, tenslotte, zal het Oostblok naar aanleiding van dit incident ongetwijfeld "binnenskamers" nog enige harde noten te kraken hebben

ARGENTINIE

Regering en vakbonden

Hoewel de moord op de machtige (peronistische) vakbondsleider Augusto VANDOR - op het moment dat hij in een machtsstrijd was gewikkeld met de leider van de linkse arbeidersbonden, Raimundo ONGARO - een streep door de plannen van President ONGANIA's nieuwe kabinet haalde om unificatie van en een betere coöperatieve met het vakbondswezen te realiseren,

- 16 -

heeft de regering de draad toch weer opgepakt, waar hij viel. Zij kon daarbij uitgaan van de wetenschap, dat VANDOR nog vóór zijn dood ex-dicator PERON had kunnen bewegen tot medewerking aan deze regeringspolitiek.

~~Vertrouwenwekkend~~ was voor de peronistische vakbondsleiders ongetwijfeld, dat zij bij hun bundelingspogingen zouden worden bijgestaan door Valentin SUAREZ, een functionaris, die onder PERON zijn sporen verdiende op het Ministerie van Arbeid. Hoewel reeds eind juli uitzicht bestond op het welslagen van deze onderneming, staken linkse aanhangers van ONGARO de regering tenslotte toch nog een spaak in het wiel; dit vermoedelijk tot leedvermaak van die militaire leiders, die het lonken van ONGANIA naar de peronistische vakbeweging met ergernis gadeslaan.

Het gemis van een adequate tegenspeler van ONGARO deed zich nu duidelijk voelen: VANDOR kon op 30 juni en 1 juli de boot van een algemene werkstaking nog afhouden, ONGARO's tegenwerking ten spijt. Ditmaal trok de laatste evenwel aan het langste eind: duizenden Argentijnse werknemers legden op 27 augustus onder zijn goedkeurende blikken het werk neer, niettegenstaande het daags tevoren door de regering afgekondigde stakingsverbod. Het was de derde algemene staking tegen de regering-ONGANIA sinds het begin van dit jaar.

Het inschakelen van politie, gendarmerie en leger bij het openbaar vervoer kon niet verhinderen, dat de staking het land grotendeels lam legde.

Hoewel de staking formeel tot doel had kracht bij te zetten aan de looneisen en aan het protest tegen de arrestatie van de linkse, niet-peronistische vakbondsleiders, liet het zich aanzien, dat een nog

- 17 -

belangrijker beweegreden was: het saboteren van de gesignaleerde pogingen tot bundeling van de ONGANIA welgevallige vakbeweging.

In de provincies Cordoba en Tucuman roerde de linkse vakbeweging zich, als gebruikelijk, weer het sterkst. In de stad Cordoba waren het overigens de studenten, die de arbeiders warm probeerden te maken voor een gemeenschappelijke betoging voor het hoofdkantoor van de peronistische CGT; de politie verbood echter de demonstratie en zette de hele wijk af. Zij wilde kennelijk een herhaling van de gebeurtenissen van 30 mei jl., toen een manifestatie hier in de dood van een twintigtal demonstranten resulteerde en de val van enkele ministers tot gevolg had, voorkomen.

EL SALVADOR

De "voetbaloorlog" tegen Honduras

Profiterend van haar betere bewapening en haar numerieke overwicht viel het El Salvador niet zo moeilijk de Hondurezen - in aansluiting op wat zich in San Salvador afspeelde na de voetbalwedstrijd van 15 juni - ook militair nog een afstraffing te geven; dit dan als een wel wat al te hardhandige ventilatie van 's lands gevoelens van onbehagen over de bejegening van de Salvadoriaanse "kolonie" in Honduras.

Daarmee heeft deze kleinste, welvarendste en dichtstbevolkte staat van Midden-Amerika bovendien nog al wat risico's genomen: het heeft het verblijf van de ca. 250.000 Salvadorianen in Honduras en de terugkeer van ca. 20.000 gevluchte landgenoten naar dit land nóg moeilijker gemaakt (velen hunner verbleven er trouwens illegaal),

- 18 -

het heeft de OAS tegen zich in het harnas gejaagd door met het terugtrekken van zijn troepen tot augustus te wachten en het heeft - last but not least - het voortbestaan van de Centraal-Amerikaanse gemeenschappelijke markt in de waagschaal gesteld.

Het enige positieve dat de regering van president SANCHEZ met het incident heeft bereikt is waarschijnlijk de door de OAS gegeven verzekering, dat zij zal toezien op de wederzijdse respectering van de geëmigreerde burgers. Overigens mag het bewind in San Salvador nog blij zijn, dat de OAS - zij het op het nippertje - geen economische of militaire sancties tegen haar heeft getroffen. Het zou het prestige van de OAS zeker geen goed hebben gedaan, indien zij de onwil van El Salvador langer onbeantwoord had gelaten. Andere regeringen zouden er immers door in de verleiding kunnen worden gebracht hun problemen op soortgelijke wijze "op te lossen".

Hoewel de behandeling van de Salvadoriaanse burgers in Honduras inderdaad te wensen moet hebben overgelaten, heeft El Salvador -afgezien nog van de militaire interventie - wel wat overdreven door Honduras bij de OAS-commissie voor de mensenrechten aan te klagen wegens "genocide".

Het zal, alles in aanmerking genomen, nog wel geruime tijd duren voordat de betrekkingen tussen beide buurstaten -zowel in het diplomatieke als in het economische vlak - weer zullen zijn hersteld.

- 19 -

Zulks temeer, waar de regering SANCHEZ het vernederend vindt na al haar machtsvertoon aan het kortste eind te moeten trekken; een gegeven, dat de oppositie nu tracht uit te spelen om haar ten val te brengen. Aan de andere kant van de grens dreigt de regering-LOPEZ te struikelen over de beschuldiging van haar binnenlandse tegenstanders, dat zij Honduras door een ongenoegzame defensiepolitiek aan onnodige risico's heeft blootgesteld; een beschuldiging die de regering door haastige wapenaankopen, o.a. helemaal in België, tracht te weerleggen.

GUYANA

Het grensgeschil met Suriname

Hoewel er nu, achteraf -als immer - wel weer lieden zijn, die beweren, dat de Guyanese militaire bezetting van het vliegveldje Tigri in de ochtenduren van 19 augustus jl. te voorzien was geweest, kan men in alle objectiviteit toch wel stellen, dat deze wat vrijmoedige eigendomsclaim het buitenland althans Suriname en haar Koninkrijkspartners, hogelijk verrast heeft. Dit eigenlijk nog te meer, waar de versperring van de airstrip door de Surinaamse defensiepolitie toch op enige waakzaamheid tegen een onverhoedse overval duidde. Niettemin slaagden de Guyanezen er blijkbaar in de baan in de nachtelijke of vroege ochtenduren vrij te maken voor de landing van militaire transporttoestellen.

Hoe het zij, gewapend verzet van de zwakke politiemacht ter plaatse (ca. 25 man) of van de hier werkzame arbeiders zou ten overstaan van deze goedvoorbereide politiek-militaire operatie weinig effect hebben gesorteerd.

- 20 -

Voorhands lijkt het erop, dat Suriname in het politieke steekspel om het betwiste gebied tussen de Boven-Corantijn en de Coeroenie het initiatief - genomen door de aanleg van de Tigri strip na december 1967 - aan Guyana uit handen heeft moeten geven, ook al eiste de Koninkrijksregering na ampel overleg terugtrekking van de Guyanese troepen alvorens nog van onderhandelingen tussen Georgetown en Paramaribo c.q. Den Haag sprake zou kunnen zijn; een eis, die door de regering van Guyana werd afgewezen.

Al is het niet waarschijnlijk, dat Suriname zich gewapenderhand tegen de Guyanese usurpatie zal verzetten, kan haar regering de stem des volks - die zich geducht doet horen - toch niet veronachtzamen; haar represaillemaatregelen (gedacht wordt o.m. aan beperking van de Guyanese visrechten op de grensrivier) zouden van economische aard kunnen zijn.

In de gegeven situatie heeft het nog weinig zin te spreken over internationale arbitrage, resulterend in de vaststelling van het juiste grensverloop; zulks dan weer aan de hand van van de "identificatie" van de "hoofdstroom" van dit onoverzichtelijke en moeilijk toegankelijke riviereengebied.

Van enige toenadering tussen Guyana en Suriname kan ook moeilijk sprake zijn zoang beide partijen over het begrip "status quo" diametraal tegenover elkaar staande opvattingen verdedigen: voor Guyana is dat blijkbaar de situatie van vòòr de aanleg van de Tigri-strip, voor Suriname (dat van de "strip-tease" niet gediend is) is dat de verdwijning van de "bezettters" naar onbetwist Guyanees grondgebied.

In die geest hebben beide landen elkaar ook geïnformeerd.

- 21 -

Politiek interessant in dit conflict is ook, dat Suriname een "natuurlijke" bondgenoot vond in Venezuela (waarmee de betrekkingen de laatste tijd toch al hechter waren geworden), terwijl Guyana die -met wat minder succes overigens- in Brazilië zocht, welk land op zijn beurt immers grenskwesties met de Venezolaanse noorderbuur heeft (zie vorig M.O.).

Zo gispte de Venezolaanse minister van buitenlandse zaken CALVANI in een verklaring op 20 augustus de "agressieve" en "rassistische" politiek van Guyana, die zijns inziens eerst al tegenover Venezuela en nu ook weer tegenover Suriname aan het licht trad. Dit, aldus CALVANI, in tegenstelling tot de politiek van begrip en vriendschap, die de regering in Caracas steeds had gevolgd en die ook recentelijk nog was geïllustreerd door haar bereidheid tot overleg met de Guyanezen over het Rupununi-geschil in Santo Domingo. Een uitspraak dus, die weinig goeds voorspelt voor het verdere overleg over dit onderwerp tussen beide partijen.

De Braziliaanse regering daarentegen, waarschijnlijk beducht voor repercussies in het vlak van haar eigen onderhandelingen met Venezuela, reageerde veel voorzichtiger: zij deed Guyana verstaan, dat zij in geval van grensconflicten steeds vredelievende oplossingen nastreeft en nodigde na het bezoek van de Guyanese minister RAMPHALL aan Brazilië, prompt minister CALVANI uit ook zijn visie op de zaak te komen geven. Blijkbaar neemt de regering in Rio een wel zeer strikte neutraliteit in acht !

Ook in de binnenlandse politiek van Guyana en Suriname laat het conflict uiteraard zijn sporen na. Wat Guyana betreft wordt zelfs beweerd, dat premier BURNHAM onder druk van de publieke opinie en enigszins "contre coeur" tot de gewraakte militaire stap heeft besloten; Suriname zou zelf

- 22 -

zóveel publiciteit aan haar activiteit rond Tigri hebben gegeven, dat Guyana wel móést reageren. Wat Suriname aangaat is het conflict voor alle partijen een hartig onderdeel van het verkiezingsmenu geworden, met op de achtergrond daarenboven de positie van de Nederlandse "Koninkrijkstroepen" en de betekenis van het statuut.

In Nederland tenslotte leidde het onverkwikkelijke geschil tot een rel rond de al of niet "officieel" beoogde stand-by van een detachement Koninklijke Marechaussee.

NEDERLANDSE ANTILLEN

Normaals: verkiezingsklimaat

Ook ten aanzien van de augustus-maand geldt in grote lijnen, dat zowel de politieke partijen als de vakbonden - hoe scherp van tong of pen men soms mocht zijn - zich gedisciplineerd hebben gedragen.

Dat neemt niet weg, dat zich toch nog wel enkele gebeurtenissen hebben voorgedaan, die het verkiezingsklimaat - en wellicht zelfs het verkiezingsresultaat - kunnen hebben beïnvloed. Daarbij denken we dan nog niet zozeer aan de zaak-BROWN (uitspraak in hoger beroep: 11 september), of aan de spanningen tussen Lago en IOWUA op Aruba, en zelfs niet aan enkele pogingen tot of bedreigingen met geweld op datzelfde eiland en op Bonaire, ook al droeg een en ander zeker niet bij tot de gemoedsrust van de doorsnee kiezer. Eerder hebben wij dan echter het oog op die beide andere voorvallen: de (voor insiders niet onverwachte) aanhouding van de vakbondsleiders GODETT en ONG A KWIE (in verband met hun rol op 30 mei) en het dramatische verloop van het conflict bij de mijnmaatschappij; beide ook kwesties,

- 23 -

die in de binnen- en buitenlandse pers weer breed en emotioneel werden uitgemeten en waarop hieronder nog nader wordt ingegaan.

Onze aandacht ging daarnaast in het bijzonder ook uit naar een reeks politieke activiteiten in het extreem-linkse vlak, met name naar "het leven en welzijn" van het enfant terrible onder de politieke partijen, het "Frente Obrero y Liberacion 30 di Mei", welks stembusresultaat - mede als graadmeter voor bestaande onlustgevoelens - door vrijwel iedereen met interesse tegemoet werd gezien.

Over de belangstelling op de acht, door deze partij tussen 30 juli en 3 september gehouden openbare bijeenkomsten, mochten de organisatoren zeker niet klagen. Alle vergaderingen werden, behalve in de pers, aangekondigd per "oranje" pamflet, veelal met de suggestieve kop "Obreronan marcha nos ban forti" (papiamento voor: "arbeiders, wij marcheren naar het fort"), daarmee ongetwijfeld doelend op het verkrijgen van regeringsmacht, maar anderzijds dubieuse herinneringen oproepend aan GODETT's appèl van 30 mei, waarbij hij de arbeiders onwekte hem te volgen naar het Fortplein om de regering af te zetten.

Bijzondere thema's op alle meetings waren uiteraard de prolongatie van BROWN's arrest (Frente's kandidaat no. 3) en - later - de aanhouding van lijstaanvoerder GODETT.

Interessant was ook, dat het pamflet voor de vergadering van 5 augustus als centraal agendapunt Frente's ijveren voor "Antiyas Liber" ("Vrije Antillen") proclameerde; een zinspeling misschien ook op de geestverwantschap met de gelijknamige ^elinkse/studentengroep in Nederland?

- 24 -

In elk geval bleek Jan SMEULDERS - de URA dissident, die nauwe relaties onderhoudt met de prochinese A.L.-leider Raymond ROJER in Amsterdam - steeds een van de drijvende krachten en voornaamste woordvoerders op Frente's verkiezingsrodeo's (vgl.M.O.-juli).

Deze link naar het A.L.-milieu legde min of meer ook de Antilliaan Humphrey ("Jojo") WILLEMS, die - als representant van een groep ontevreden Antilliaanse werknemers in Amsterdam - op 5 augustus naar Curacao kwam om er zijn bijdrage aan de verkiezingsstrijd te leveren. Hij voerde o.a. het woord op de Frente-bijeenkomst van 1 september en werd geïnterviewd door het op 30 augustus (voor het eerst na 30 mei) weer verschenen blad "Vito".

Vooraf Jan SMEULDERS trekt door zijn extremistische uitspraken steeds de aandacht, o.m. blijkend uit het door hem "verzorgde" telegram dd. 25 augustus aan Minister BAKKER in Nederland naar aanleiding van de komst van enkele marineschepen naar de Antillen ("Wapengekletter zal ons slechts feller maken") en uit het hem door zijn geestverwant drs. A.v.ROSSUM (ten behoeve van de "Amigo" dd. 30 augustus) afgenomen interview, waarin hij stelde, dat "Frente" voor de Curacaose problemen een oplossing moest "forceren"; dat zijn partij zowel in als buiten het parlement ten strijde zou trekken en dat zij de "ideologische" scholing van het volk ter hand zou nemen.

Dat de ogen van het buitenlandse extremisme meer dan ooit - met "Frente" als brandpunt - op Curacao zijn gevestigd, bleek ook uit de overkomst van de Venezolaan Jose MARCANO, al sedert enkele jaren secretaris-generaal van

- 25 -

de communistisch georiënteerde "Central Unitaria de Trabajadores de Venezuela" (CUTV) en niet - zoals een lokaal dagblad vermeldde - "de voorzitter van het vakverbond van Venezolaanse arbeiders". In 1965 vertegenwoordigde hij het CUTV nog op het congres van het communistische Wereldvakverbond (WVV) in Warschau. "Frente" had hem uitgenodigd opdat hij zich hier zou kunnen oriënteren met betrekking tot de aanhouding van GODETT en ONG A KWIE. Op een van de laatste "Frente"-meetings werd hij aan het publiek voorgesteld. Hij voerde daar evenwel niet het woord omdat hij er tevoren van op de hoogte was gesteld, dat het vreemdelingen hier niet is toegestaan in het openbaar politieke redevoeringen te houden.

Ook de "fidelistische" secretaris-generaal van de Surinaamse PNR, Robin RAVALES, kreeg niet de kans om hier - onder het mom van zijn schrijver- en dichterschap (pseudoniem R.DOBRU) - zijn revolutionaire waar aan de man te brengen. Hij had dit met name op 5 augustus willen doen voor de club van Surinamers op Curacao ("J.P.F."), mogelijk mede met het verborgen oogmerk de **vele** traditionele DP-stemmers onder hen tot andere gedachten te brengen. Het JPF-bestuur distancieerde zich op het laatste ogenblik evenwel van hem en verbood hem in de club over politiek te spreken. De politieke aap kwam niettemin duidelijk uit de mouw, toen de Amigoe (7/8) hem interviewde: RAVALES erkende daarbij, dat hij - op doorreis van Nederland naar Suriname - de "opdracht" had hier "in contact te treden met progressive politieke bewegingen en groeperingen". Hierbij tekende hij nog aan, dat hij "Frente Obrero" als de enige partij zag, die zich "duidelijk progressief" **op**stelde. De democratisch-socialistische URA was hem blijkbaar niet links genoeg.

- 26 -

De zaak GODETT - ONG A KWIE

Hoewel Frente Obrero met haar vaak pikante propaganda via haar bijeenkomsten en vooral via een deel van de pers een vrij groot publiek bereikte, kon men haar optreden tot het moment van de verkiezingen nauwelijks "onrustbarend" noemen.

De aanhouding - medio augustus - van GODETT en ONG A KWIE was dat, afgezien van de agitatie die de oppositie daaruit distilleerde, zonder meer wèl, ook al liet de justitie er geen misverstand over bestaan, dat zulks verband hield met hun "strafrechtelijke rol" rond het gebeuren van 30 mei. Tot ver in het buitenland - primair ook nu weer in Nederland, Venezuela en Suriname - lokte deze maatregel protesten uit. Opvallend was daarbij - en dat geldt ook voor de Antillen zelf - dat de aanhouding van ONG A KWIE méér wrevel wekte dan die van GODETT ; zulks min of meer overeenkomstig de verdeling van de sympathieën voor beide personen en conform het verschil in oordeel over de mate van hun strafbaarheid. Spiegelbeeld hiervan was ook de reactie van het Hof van Justitie op beider appèl tegen de aanhouding: ONG A KWIE kwam 25 augustus op vrije voeten omdat de vrees voor "herhaling" en voor "onttrekking aan de berechting" bij vrouwe Justitia blijkbaar niet groot was; een mildheid, die tegenover GODETT - gezien zijn straflijst en zijn uitlatingen na 30 mei - minder gerechtvaardigd leek. De laatste bleef dan ook gevangen en zal zich waarschijnlijk medio september voor zijn ongetwijfeld laakbaar gedrag moeten verantwoorden.

Niettemin kon men in brede kring de opinie beluisteren, dat het tijdstip van aanhouding minder gelukkig gekozen was. Het deed onrust ontstaan, vooral bij de arbeiders; het wekte de indruk, dat men zó de

- 27 -

oppositie monddood wilde maken (GODETT was lijststaanvoerder van Frente Obrero; kandidaat no. 3, BROWN, zat al in het gevang), terwijl het resultaat averechts zou kunnen zijn : nog méér frustratie en nog méér kansen voor Frente Obrero. Zulks niettegenstaande het feit, dat de minister-president uitdrukkelijk verklaarde, dat de aanhouding géén door politieke overwegingen ingegeven beslissing was geweest en dat hij volledig vertrouwde op de onafhankelijkheid van de rechter.

Overigens reageerden de Antilliaanse vakbonden bij de formulering van hun protesten veel behoedzamer dan hun buitenlandse collega's; zulks zeker niet uit vrees voor represailles van "hogerhand", maar vanuit het vermoeden, dat reële feiten de achtergrond van de aanhouding vormden.

De Arubaanse haven- en transportarbeiders bijvoorbeeld, georganiseerd in UPA resp. UTGA, vroegen de minister-president telegrafisch "onmiddellijke vrijlating" van hun collega (d.w.z. AHU-leider) Papa GODETT, "indien hij geen strafbaar feit heeft gepleegd". Het Algemeen Verbond van Vakverenigingen Curacao (AVVC) - waarbij een vijftal bonden zijn aangesloten - gaf kort na de aanhouding een beheerste verklaring uit, waarin gesteld werd, dat men het tijdstip van de aanhouding niet opportuun achtte, maar waarin de leden tegelijkertijd werden opgeroepen om kalm en rustig te blijven. In deze geest reageerden ook enkele andere bonden.

In tegenstelling hiermee werd de wetmatigheid van het na 30 mei al vaker gesignaleerde adagium "hoe verder weg, hoe beter oordeel" weer geïllustreerd door de buitenlandse "eisen" tot invrijheidstelling zonder de mogelijkheid van werkelijke strafwaardigheid onder ogen te zien :

- 28 -

het IVVV eiste "met klem" de invrijheidstelling van "alle gearresteerde vakbondsleiders"; het NVV verzekerde op 19 augustus -daags na de aanhouding van ONG A KWIE - al, dat het hem kende als een man "die weliswaar het hart op de tong draagt, maar stellig niet als een man, die bewust tot gewelddadigheid zal aansporen of er in betekenende mate aan zal deelnemen". De kwalificaties "bewust" en "betekenend" waren wel betekenend.

Vanzelfsprekend liet ook "Antiyas Liber" in Nederland zich weer niet onbetuigd.

De vakbeweging in de omringende landen reageerde al even onge-nuanceerd, onverschillig of men de christelijke CLASC dan wel de neu-trale ORIT en de bij beide aangesloten organisaties op de korrel neemt; reden ook, waarom de minister-president hun telegrafische protesten in nagenoeg gelijklopende zin kon beantwoorden : de gevangenneming van de vakbondsleiders geschiedde op last van de bevoegde rechter en vanwege door hen gepleegde strafbare feiten; elke vorm van "beïnvloe-ding" moest uitgesloten worden geacht.

Aparte vermelding verdient nog de brief, die Brindley BENN -leider van een links-communistische splinterpartij in Guyana en van de "National Union of Workers" aldaar- aan de gouverneur zond en het orientatiebe-zoek, dat de Amerikanen A.S. GROSPIRON en L.A. HASKINS (resp. president van de Amerikaanse organisatie van oliearbeiders en secretaris-generaal van de internationale federatie van oliearbeiders) naar aanleiding van het gebeurde aan Curacao brachten. Zij kwamen uit Venezuela, waar zij de gasten waren van Luis TOVAR, president van de genoemde inter-

- 29 -

nationale federatie zowel ^{als} van de daarbij aangesloten Venezolaanse organisatie, "Fedepetrol".

De komst van diens landgenoot Jose MARCANO kwam hierboven al aan de orde.

Het conflict bij de mijnmaatschappij

Tien eind augustus het rumoer rond de aanhouding van GODETT en ONG A KWIE wat begon te verstommen - mede als gevolg van de voorlopige invrijheidstelling van de laatste - barstte het conflict bij de mijnmaatschappij in hernieuwde hevigheid los. Onzaliger tijdstip - de vorige maal werd er reeds op gewezen - was nauwelijks denkbaar.

Hoewel de kloof tussen de bond (UMUC) en directie aan het begin van de maand nog allerminst overbrugd was, leek het aantrekken van (alweer) een andere bemiddelaar (ditmaal de heer van der DUSSEN uit Nederland) toch nog weer enig perspectief te bieden en bovendien de kans te scheppen, dat beide partijen in elk geval tot na de verkiezingen "aan de praat" zouden blijven. De UMUC had minister WEBER om een bijzondere bemiddelaar gevraagd, omdat zij van mening was dat de vorige landsbemiddelaar beide partijen in het geschil niet op voet van gelijkheid behandelde.

De heer van der DUSSEN, die in het verzoek om over te komen bewilligde en medio augustus op Curacao arriveerde, wist allereerst te bereiken, dat de UMUC de inmiddels beeindigde afkoelingsperiode niet zou doen volgen door een staking, teneinde zo de weg naar overeenstemming open de houden.

- 30 -

Op 19 augustus vertrok hij weer naar Nederland, o.a. met het oogmerk om met enige Nederlandse directieleden (o.w. de president-commissaris, die op 26 augustus zelf naar Curacao kwam) van gedachten te wisselen over de door UMUC gestelde eisen, w.o. die van 10% loonsverhoging. Afhankelijk van het directie-antwoord hierop zou de bond op een ledenvergadering (dd. 28 augustus) beslissen over de wenselijkheid van een staking. Een dramatisch effect was dan ook te verwachten van de diezelfde dag door de directie van de mijnmaatschappij uitgegeven verklaring, welke de bereidheid ^{aan} gaf tot een loonsverhoging van 7 $\frac{1}{2}$ % (ingående 14 juli), op voorwaarde van de afsluiting van een "onveranderlijke" CAO voor 3 jaar, het vervallen van de overige vakbondseisen (o.a. op sanitair gebied) en sluiting van het bedrijf na die 3 jaar; dit laatste wegens gebrek aan rentabiliteit.

Ofschoon de bedoelde UMUC-vergadering (overigens door slechts een fractie van leden en personeel bijgewoond) in meerderheid voor verwerping van het wat botte directie-voorstel was geporteerd, gingen de aanwezigen accoord met de suggestie van het bondsbestuur de directie voor te stellen binnen 3 dagen en onder toezicht van het bureau burgerlijke stand een referendum onder het personeel te doen houden over de aanvaardbaarheid van het aanbod van de maatschappij.

Het gesprek, dat beide partijen hierover op 29 en 30 augustus met minister WEBER hadden, verliep weliswaar moeizaam, maar was toch niet uitzichtsloos. Groot was dan ook de verrassing, dat op initiatief van de werknemers zelf - ofschoon, naar verluidt, niet zonder medeweten en steun van de UMUC-voorzitter HAIZE - op maandagmorgen 1 september

- 31 -

het werk door het merendeel van de arbeiders werd neergelegd. Praten over het referendum had toen weinig zin meer. Het UMUC-bestuur stond natuurlijk formeel voor schut, maar verdedigde zijn positie met het argument, dat de arbeiders het wachten moe waren geworden.

De directie op haar beurt reageerde - wel met de wet in de hand, maar in de gegeven situatie bijzonder onverstandig - met het directe ontslag van ca. 400 man (niet-werkwillig) personeel. Hoewel dit na dien zou zijn ingetrokken en met instemming van beide partijen uit Nederland wéér een andere bemiddelaar werd ontboden (mr.P.C.BEETSTRA), was het conflict toch in een stadium gekomen, waarin het de verkiezingen van 5 september onvermijdelijk moest beïnvloeden. Daarover echter de volgende keer.